

Informația privind dezvoltarea principalilor dăunători și boli a culturilor agricole în perioada de primăvară a anului 2021

Condițiile meteorologice din perioada de iarnă-toamnă au fost în fond satisfăcătoare pentru iernatul culturilor de toamnă și plantațiilor multianuale. După un sezon secetos, datorită precipitațiilor căzute în perioada de toamnă-iarnă, starea acestora considerabil s-a ameliorat. În astfel de condiții climatice favorabil au hibernat și majoritatea speciilor de dăunători și boli. Chiar și pieirea unei părți din acestea, nu va cauza diminuarea populațiilor, deoarece, în condiții favorabile populațiile acestora ușor se pot restabili. Spre exemplu, populația de **murine** se menține viabilă în livezi și terenurile delăsate, lucerniere, iar în primăvară vor continua migrația pe câmpurile de păioase și rapiță de toamnă, și alte culturi.

Dezvoltarea **gândacilor polifagi** în perioada de vară a trecut în condiții nefavorabile. Deficitul de precipitații a cauzat uscarea considerabilă a solului, fapt care a provocat trecerea gândacilor în straturile adânci ale solului. În primăvară ieșirea din sol a gândacilor și popularea culturilor de aceștia va începe la temperatura medie diurnă a aerului peste 8°C și va fi de durată. Densitatea și nocivitatea înaltă a gândacilor va purta caracter local, în special pe timp cald, însorit.

Ridicarea **sârmarilor** în stratul superficial al solului va începe odată cu încălzirea solului la adâncimea de 20 cm până la 8°C. Larvele vor ataca semințele în germinare, plantulele răsărite la culturile prășitoare, legumicole, cucurbitacee, cartoful ș.a. Pentru a evita dauna provocată de sârmary, se recomandă semănatul cu semințe tratate cu insecticide, selectând produsul conform Registrului de Stat ...

Pe parcursul lunilor mai-iunie plantulele răsărite ale culturilor prășitoare și bostănoase, precum și legumicole (din răsad și semănite) vor fi dăunate de larvele **buhelor de sol** (buha grâului, buha semănăturilor și buha cu semnul exclamării). În perioada depunerii ouălor la cultura sfeclă de zahăr, tutun, culturi legumicole și bostănoase de prevăzut lansarea viespii oofage *trichogramma evanescens*, cu doza recomandată de laboratoarele biologice. Menținerea culturilor în stare liberă de buruieni, va diminua nocivitatea dăunătorului.

La începutul lunii mai va începe zborul fluturilor **buei verzei** din generația hibernantă, care va continua și în iunie. Pentru monitorizarea zborului fluturilor la varză, mazăre, sfeclă de zahăr se vor amplasa capcane feromonale. În timpul depunerii ouălor, care se prognozează în a treia decadă a lunii mai, de prevăzut lansarea viespii oofagă *trichogramma evanescens*, cu doza recomandată de laboratoarele biologice. La finele lunii va începe eclozarea larvelor din prima generație.

Fluturii **buei fructificațiilor** vor apărea în prima jumătate a lunii mai, când temperatura solului la adâncimea de 10 cm va atinge 15°C, iar temperatura medie zilnică a aerului va depăși 18°C. Pentru monitorizarea zborului fluturilor, la culturile legumicole, porumb se vor amplasa capcane cu feromon. La începutul și depunerea în masă a ouălor se recomandă lansarea trichogramei, cu norma recomandată de laboratoarele biologice.

La culturile păioase de toamnă, la temperatura medie zilnică a aerului peste 7°C, își vor relua activitatea larvele hibernante ale **gândacului ghebos**. La o densitate a larvelor peste pragul economic de dăunare (peste 2,0 ex/m²), acestea pot cauza daună însemnată, în special semănăturilor slab înfrățite. La depistarea dăunărilor proaspete și peste 2 larve /m² activ hrănindu-se, se va efectua tratament cu utilizarea unuia din insecticidele omologate la cultură.

La finele lunii aprilie, la temperatura medie a aerului în jur de 18-20°C, va începe popularea păioaselor de **ploșnița cerealelor**, care în zilele reci și posomorâte se vor concentra și hrăni la baza tulpinii. Densitatea acestora va spori la fazele de înflorire și împăiere, când în rezultatul hrănirii cauzează îngălbenirea și răsucirea frunzei centrale, iar mai târziu și pieirea plantei. La începutul înspicării vor apărea larvele.

În zilele calde cu soare, mai întâi la cerealele de toamnă, apoi și pe cele de primăvară (grâu, orz, porumb ș.a) se va semnala hrănirea **puricilor cerealieri**, **gândacului ovăsului** (larve și imago), **vor apărea** primele colonii de **păduchi**, popularea de **tripsul grâului**, intensitatea înmulțirii cărora va spori la faza de înspicare. Tratamentele efectuate împotriva dăunărilor nominalizați mai sus vor reduce și densitatea **viespii grâului**, maxima zborului căreia se va semnala în perioada înspicării păioaselor.

În condiții favorabile de temperatură și umiditate la păioase dezvoltare însemnată vor primi bolile: **făinarea**, **rugina brună**, **putregaiurile rădăcinii și tulpinii**, diverse specii de pătări a frunzelor, cum ar fi **helmentosporioza**, **pirenforoza**, **septorioza** ș.a. Deosebit de periculoasă va fi dezvoltarea bolilor pe frunzele etajate superior, inclusiv frunza „vixil”, fapt care duce la diminuarea semnificativă a recoltei.

La mazăre în perioada inițială de creștere a plantelor daună vor provoca **gărgărițele nodozităților**, în special pe vreme caldă însorită, iar popularea în masă cu **gărgărița mazării** va avea loc la finele botanizării - începutul înfloririi, de aceea de prevăzut două tratamente cu insecticide.

La sfecla pentru zahăr se prognozează popularea eşalonată a plantulelor cu **gărgărițe**, **puricii de pământ ai sfeclei**, care vor fi deosebit de periculoși până la formarea a 2 perechi de frunze adevărate. Din a doua jumătate a lunii mai va începe popularea plantelor **de păduchele negru de frunză**. Semănatul cu semințe de calitate inferioară, pe soluri grele, în condiții cu precipitații abundente și temperaturi reduse ale aerului va fi cauza infectării rădăcinuței de patogenii din sol și **căderii plantelor**.

La floarea soarelui în perioada de la germinare și până la apariția a 3-4 frunze pe timp ploios este posibilă infectarea plantelor de **mană**, cu manifestarea simptomelor deja la începutul lunii mai. O răspândire mai largă boala va primi pe câmpurile, unde floarea soarelui s-a reîntors pe același câmp după 3-5 ani și s-a semănat cu semințe netratate. În faza formării inflorescențelor va avea loc popularea culturii cu **păduchi**.

La cultura rapiței de toamnă în perioada de primăvară semnificație economică vor avea **gărgărițele tulpinilor de varză și rapiță**, **gărgărița și semințelor**, dar și **gândacul lucios**, popularea de care va începe în perioada botanizării și va continua

până la finele înfloririi. Butonii dăunați de gândaci se usucă, numărul silicvelor se reduce. Larvele se hrănesc cu nectar și polen. Se recomandă nu mai puțin de 3 tratamente cu insecticide omologate la cultură. În condiții cu umiditate înaltă și temperaturi moderate ale aerului dezvoltare vor primi și maladiile: **mana, fomoza, alternarioza, putregaiul alb ș.a..**

Pe parcursul întregii perioade de cultivare a răsadului și producției legumicole în teren protejat, acestea vor fi atacate de așa dăunători ca: **musculița albă de seră, păduchi, trips, buha fructificațiilor, acarieni, musca minieră, coropișnița ș.a. ,** iar în condiții cu umiditate sporită și de boli: **mana, făinarea, alternarioza, septorioza, bacterioza, antracnoza ș.a..**

Cultura cartofului va fi dăunată de **gândacul din Colorado** (larve și imago), dar și de **păduchi**, care pe lângă dauna directă mai sunt și vectori ai bolilor virotice (mozaic, stric, stolbur ș.a).

La varza semănată și din răsad în zilele calde cu soare va spori activitatea **puricilor cruciferelor**, la mijlocul lunii mai vor apărea primele colonii de **păduchi**, care ulterior la popularea în masă pot deprecia complet producția.

La ceapa însemnătate va avea **musca și minierul cepei**, care la o densitate sporită pot diminua simțitor recolta. Semănatul timpuriu al cepei este una din măsurile importante în lupta cu musca. În scopul evitării nocivității dăunătorilor, este necesar de planificat combaterea adulților în perioada zborului în masă, prin efectuarea tratamentelor chimice.

La tomate, cartof și ceapă pe vreme ploioasă și temperaturi moderate (peste 12°C), dezvoltare însemnată poate primi **mana (fitoftoroza)**, în special, unde cartoful sau ceapa vor fi plantate cu material săditor infectat. În scopul protecției culturilor este necesar de a se respecta asolamentul cu întoarcerea acestora peste 4-5 ani pe același câmp. Până la manifestarea simptomelor bolii se vor efectua tratamente profilactice cu fungicide de contact, iar la apariția primelor simptome acestea se vor alterna cu cele sistemice.

În livezi de la dez mugurire și până la desfacerea butonilor florari se va semnala migrarea femelelor **păianjenului obișnuit** și eclozarea larvelor **acarienilor brun și roșu**, intensitatea înmulțirii cărora va spori către sfârșitul lunii mai.

În livezile de păr, odată cu desfacerea frunzelor va începe migrarea larvelor hibernante ale **acarianului perelor**, iar acolo, unde este prezent **puricele melifer al părului** în aprilie va continua iezirea adulților din locurile de hibernare și depunerea ouălor, la început pe muguri - apoi pe inflorescențe, frunze și lăstări. Eclozarea larvelor va coincide cu separarea bobocilor. Tratamentele se vor efectua până și după înflorit.

Livezile de măr și prun, populate cu **păduchele din San-Jose**, în fenofaza „conul verde”, se vor trata cu insecticide, iar în perioada înfloririi pomilor este necesar de instalat capcane cu feromoni pentru determinarea termenilor de zbor a masculilor, cu scopul construirii sistemului de protecție în perioada de vară.

Pe vreme răcoroasă în luna aprilie va spori nocivitatea **gărgăriței florilor**, iar în unele livezi este posibilă popularea în masă cu **gărgărița mugurilor**. În această perioadă se va semnala hrănirea **moliilor livezilor**, hibernante în stadiul de larvă, popularea rozetelor **cu păduchi**. Înainte de înflorirea mărilor și prunului, pe timp

însoțit, liniștit se va semnala zborul viespilor cu fereștrău, respectiv a merelor și prunelor, cu depunerea ulterioară a ouălor în ovare. Larvele ecluzate dăunează mai multe fructe tinere, trecând din unul în altul. Tratamentele efectuate în această perioadă împotriva complexului de boli și dăunători, vor reduce densitatea acestor dăunători.

Odată cu înflorirea pomilor fructiferi, va începe popularea acestora de **gândacul păros** și **cărăbuși**, care se hrănesc cu organele interne ale florilor. În livezile de piersic din zona de sud și centru ale republicii își vor relua hrănirea larvele hibernante ale **moliei vârgate a fructelor**. Tot în această perioadă va începe zborul fluturilor **moliei orientale a fructelor**, care va continua până la finele lunii mai. Înainte de înflorirea piersicului, pentru optimizarea termenilor de tratare chimică, se vor instala capcanele cu feromon din calculul 1 capcană la 1,5 ha livadă.

La începutul lunii mai, pe vreme caldă va începe zborul fluturilor **viermelui merelor și prunelor**, atingând maxima de e zbor în a doua jumătate a lunii. În livezile pe rod, pentru observările asupra zborului fluturilor, se vor instala capcane cu feromon, din calculul 1 capcană la 5 ha. La capturarea a peste 5 fluturi timp de o săptămână la o capcană și temperatura aerului cu valori de peste 18°C, în următoarele 2 zile va avea loc depunerea ouălor, în general pe frunze și lăstari. Ca piedică poate fi numai timpul rece cu vânt. La finele lunii mai se prognozează eclozarea larvelor din prima generație. Femelele **viermelui prunelor** vor depune ponta pe fructele de mărimea cireșei. Prezența cleiului vegetal pe fructe ne va dovedi începutul eclozării larvelor din prima generație.

La finele înfloririi prunului va începe zborul **viespii semințelor de prun**, care va continua și în luna mai, urmat de depunerea ouălor până la atingerea dimensiunii fructelor transversal de 5-6 mm.

În a doua jumătate a lunii mai, la temperaturi de peste 16°C, va începe zborul **muștei cireșelor**, care fenologic coincide cu înflorirea salcâmului alb în zona respectivă, și va dura 20-28 zile. Monitorizarea zborului muștei este posibilă cu ajutorul capcanelor galbene adezive

În perioada de primăvară, în condiții favorabile de umiditate și temperatură, în livezile de specii sămânțoase dezvoltare vor primi bolile, printre care: **rapănul mărului și părului, făinarea, filostictoza, bacterioza cu simptome de arsură**. În scopul evitării infectării timpurii a livezilor de bolile menționate, primul tratament se va efectua la faza “ urechiușe”, cu utilizarea unui fungicid pe bază de cupru.

Livezile de piersic de la începutul desfacerii mugurilor se vor proteja de **bășicarea frunzelor de piersic**, infectarea de care pe timp cu temperatura de 6-14°C și precipitații frecvente va fi sporită. Prin urmare, până la înfloritul pomilor, este necesar de efectuat nu mai puțin de 3 tratamente.

În perioada înfloririi speciilor sămburoase pe timp ploios și moderat cald se va produce infectarea în masă de **arsura moniliară, putregaiul cenușiu, ciuruirea bacteriană și micotică a frunzelor (clasterosporioză)** și altele. La prun pe timp ploios și moderat cald va avea loc zborul ascosporiilor de **polistismoză** și infectarea frunzelor de acestea. Va stopa dezvoltarea complexului de boli efectuarea tratamentelor înainte și după înflorire, cu fungicide omologate la cultură.

În plantațiile viticole odată cu desfacerea frunzelor femelele hibernante ale **acarianului galicol** vor începe depunerea ouălor pe partea inferioară, a frunzelor, din care vor ecluza larvele. Pericol mai însemnat acarianul va prezenta viilor tinere. Densitatea populației **moliei verde a strugurilor** în prima generație se prognozează neînsemnată, însă nu și în a doua generație. Prin urmare, în focarele din anul precedent în a treia decadă a lunii aprilie va fi necesar de instalat capcanele cu feromon, pentru a determina intensitatea zborului fluturilor.

La îmbinarea temperaturii aerului peste 18°C cu URA peste 70%, pe rezerva rămasă de miceliu a **făinării viței de vie** va începe formarea sporilor, care vor infecta părțile verzi ale viței de vie. În condiții cu ploii frecvente în luna mai și temperatura medie diurnă a aerului peste 11°C, este posibilă infectarea viilor cu **mană și antracnoză**, încă la fazele ”formarea 3-5 frunze - lungimea lăstarilor de 15-30 cm”. În special, pe sectoarele îmburuienate, cu nivelul de agrotehnică redus.

La efectuarea tratamentelor chimice obligatoriu se vor anunța apicultorii.

Inspectorii fitosanitari din cadrul subdiviziunilor teritoriale pentru Siguranța Alimentelor emit buletine de prognoză și avertizare, care conțin recomandări privind efectuarea tratamentelor fitosanitare pentru combaterea bolilor și dăunătorilor din culturile agricole. Aceste buletine pot fi solicitate de către toți producătorii de producție vegetală locali interesați.

Pentru efectuarea tratamentelor se vor utiliza numai produse de protecție a plantelor omologate în republica Moldova, pentru cultură, agentul de dăunare și doza pentru care au fost omologate. Toate produsele omologate le puteți găsi pe link-ul: www.pesticide.md.

La aplicarea tratamentelor chimice strict se va respecta tehnica securității muncii.

Pentru mai multe informații despre dezvoltarea bolilor și dăunătorilor, precum și produsele omologate la anumite culturi, luați legătura cu inspectorii fitosanitari din subdiviziunile teritoriale pentru Siguranța Alimentelor.

Direcția protecția plantelor